

TOMASZ PAWŁUSZKO

Wstęp do metodologii badań politologicznych

Skrypt akademicki

Częstochowa 2013

Recenzenci:

Dr Mateusz Hudzikowski

Dr Leszek Sykulski

Opracowanie redakcyjne:

Klaudia Nowacka

Projekt okładki:

Andrzej Kowal

ISBN 978-83-931924-9-6

Wydanie I

© Tomasz Pawłuszko, Częstochowa 2013

Niniejszy e-book jest zalecany przez Polskie Towarzystwo Geopolityczne jako pomoc dydaktyczna na studiach I stopnia na kierunkach humanistycznych i społecznych.

Pytania i uwagi dotyczące treści można kierować bezpośrednio do Autora:

tomasz.pawluszko@gmail.com

Wydawca:

Polskie Towarzystwo Geopolityczne

Al. Pokoju 6/64

42-207 Częstochowa

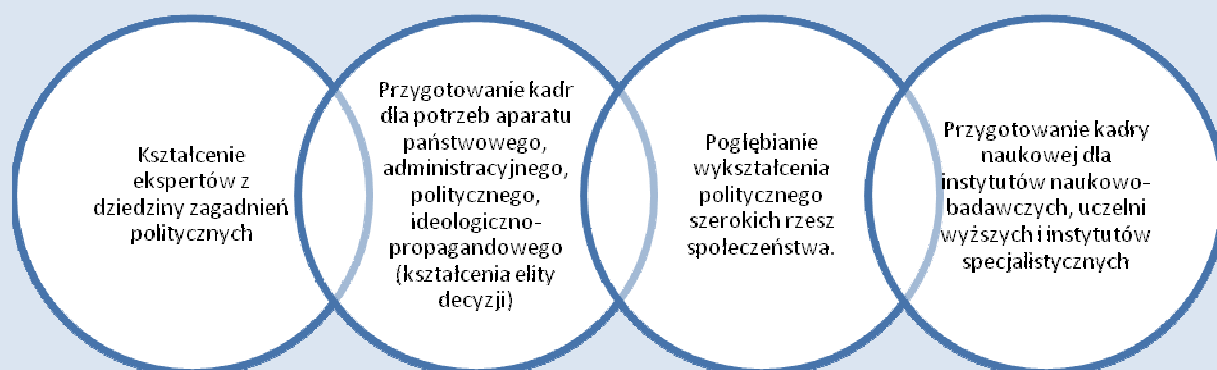
www.ptg.edu.pl

e-mail: ptg@ptg.edu.pl

Zawartość

Część 1. Rynek nauk politycznych	4
Część 2. Co to jest metodologia?.....	5
Część 3. Jakie są podejścia badawcze w naukach politycznych?	7
Część 4. Jakie są metody badawcze nauk politycznych?.....	8
Część 5. Do czego jest przydatna znajomość metodologii?	10
Część 6. Tok czynności badawczych	11
Część 8. Aparat naukowy pracy dyplomowej.....	13
Część 9. Politologiczne miejsca w sieci.....	16
Część 10. Stosunki międzynarodowe	17
Część 11. Zaliczenie zajęć – prezentacja własnego projektu badawczego.....	19

Część 1. Rynek nauk politycznych

Na podstawie: A. Chodubski, *Wstęp do badań politologicznych*, Gdańsk 2004, s.38-40.

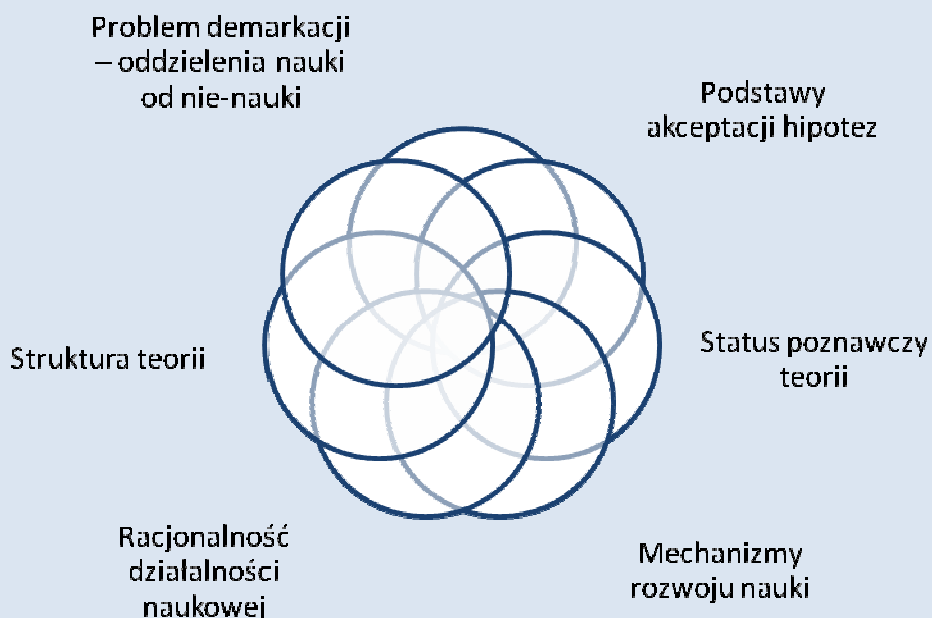
Obszary pracy politologów:	Wiedza zdobywana na studiach:
<ul style="list-style-type: none"> • Instytucje polityczno-gospodarcze • Instytucje międzynarodowe • Media • Szkolenia, doradztwo i negocjacje • Informacja naukowa • Infobrokering • Public Relations / Human Resources • Partie polityczne • Stowarzyszenia i fundacje • Jednostki naukowe i edukacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • Władza, sposoby funkcjonowania w obliczu władzy • Reguły zachowań politycznych (jednostek i instytucji) • Znajomość metod badania zachowań politycznych • Wiedza o strukturach społeczeństwa • Znajomość przyczyn zmienności zachowań społecznych • Zasady skutecznego postępowania • Wiedza o przywództwie i przewodzeniu

Dlaczego trudno znaleźć pracę?

Problemy szukającego	Problemy systemowe
<ul style="list-style-type: none"> • Syndrom NEET (<i>Not in Employment, Education or Training</i>) • Słaba znajomość języków obcych • Brak kursów, staży, praktyk • Brak doświadczenia pozarządowego • Brak umiejętności działania w przestrzeni publicznej • Słaby warsztat, nieobecność w mediach, Internecie, prasie 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom zaufania społecznego • Mało innowacyjna gospodarka (nadpodaż mgr, brak możliwości awansów) • Nieatrakcyjne warunki zatrudnienia • Na rynku pracy są 2 pokolenia wyżu • Niewielkie możliwości samozatrudnienia • Niewielkie zainteresowanie sprawami społeczno-politycznymi

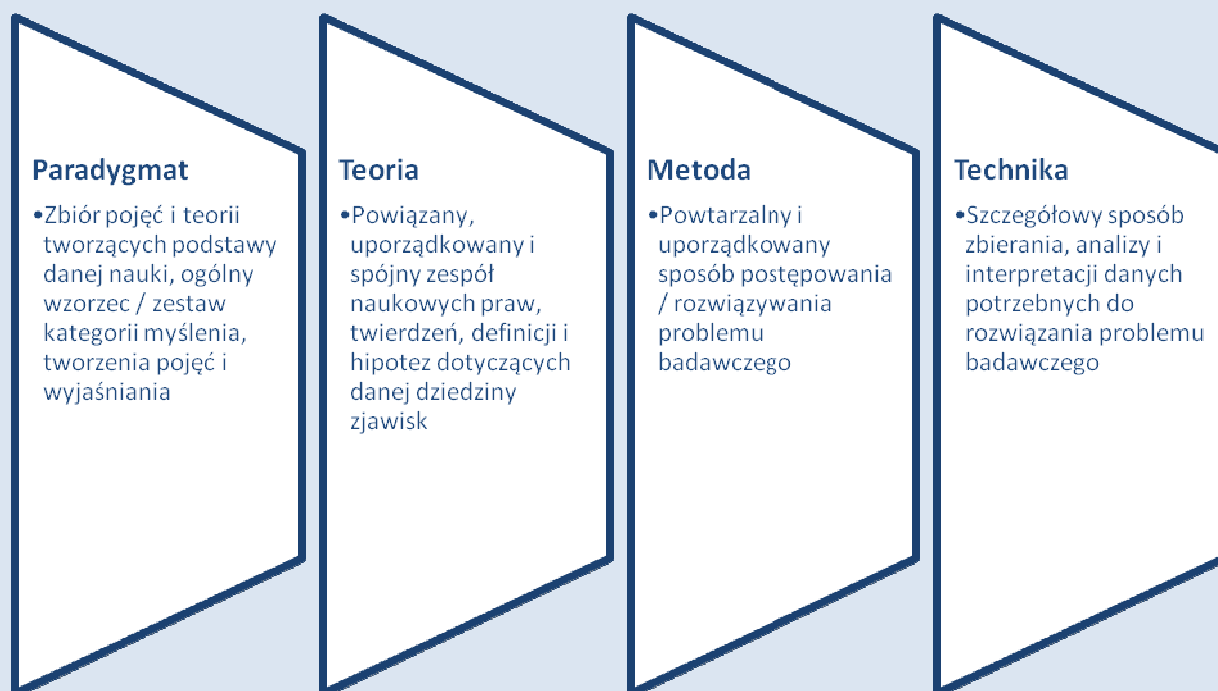
Część 2. Co to jest metodologia?

Metodologia to wyspecjalizowany dział epistemologii zajmujący się specyfiką poznania naukowego.

Opracowanie na podst. *Metodologia nauk. Wybór tekstów*, Wyb. I. Fiut, A. Grobler, AGH, Kraków 1989, s.7-11.

Co jest czym w metodologii?

Rodzaje badań naukowych w politologii

<i>Polityka, Administracja publiczna, Komunikowanie polityczne, Instytucjonalna inżynieria społeczna</i>				<i>Politics, Historia</i>
Podejścia analityczne Nauka o polityce, Pozytywizm, (badanie faktów)	I Wersja empiryczna	Teoretyczna nauka o polityce	III Wersja empiryczna	Podejście humanistyczne i interpretatywne Hermeneutyka (badanie myślenia o faktach)
Analityczna filozofia polityczna	II Wersja normatywna		IV Wersja normatywna	Tradycyjna filozofia polityki
<i>Badanie systemów etycznych, Badanie systemów wartości politycznych</i>				<i>Kształtowanie postaw obywatelskich, Kreowanie wspólnoty politycznej</i>

Na podstawie badań B. Krauz-Mozer, P. Ścigaj, P. Borowiec (UJ), prezentacja „Kim jesteś politologu?“, II Ogólnopolski Kongres Politologii, 19-21 IX 2012.

Co badamy w naukach politycznych?

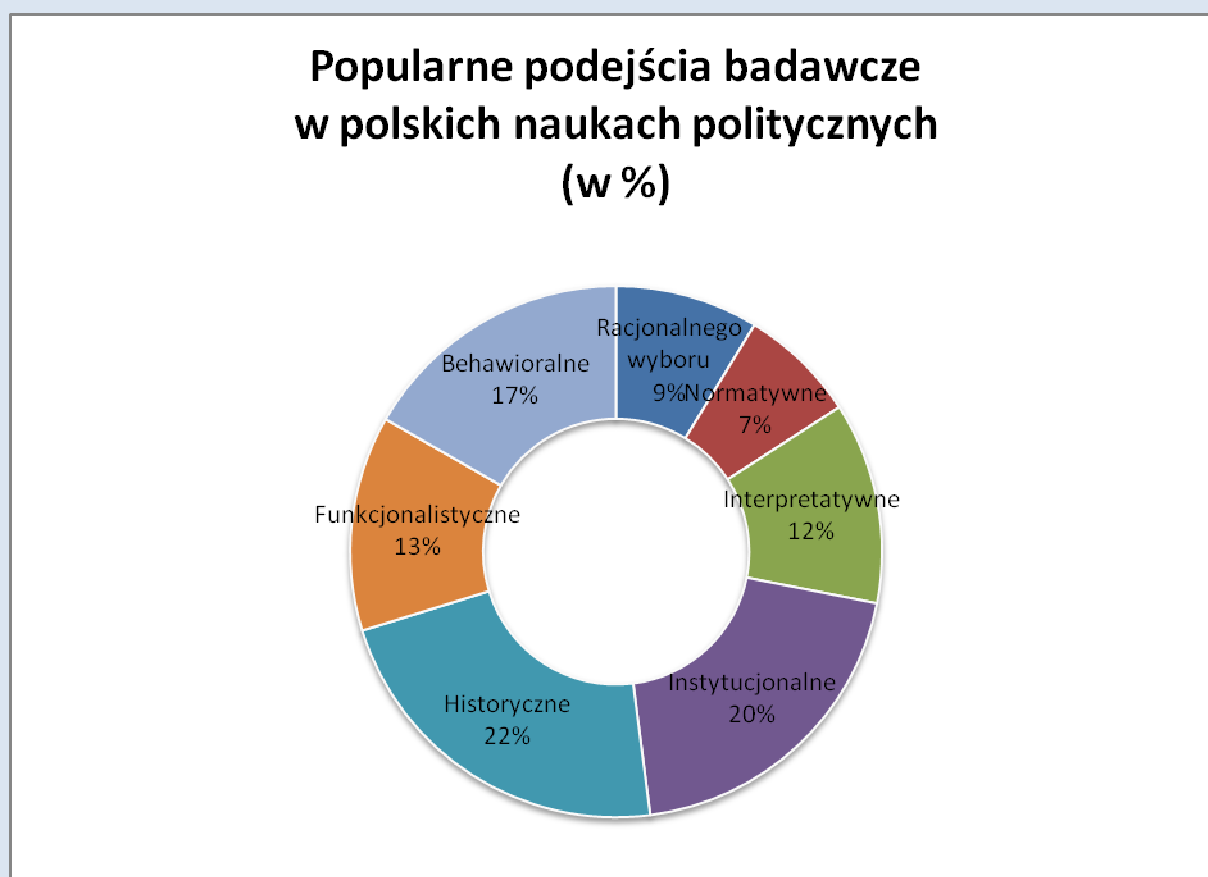
Teoria polityki						
ZAKRES BADAŃ NAUK POLITYCZNYCH	Systemy polityczne	Polityki szczegółowe	Ruchy i doktryny polityczne	Stosunki międzynarodowe	Administracja państwowa	Partie polityczne
Nauki pomocnicze						
Socjologia	Filozofia	Ekonomia i nauka o organizacji	Prawoznawstwo	Psychologia społeczna	Historia	

Opracowanie na podstawie: M. Chmaj, M. Żmigrodzki, *Wprowadzenie do teorii polityki*, Lublin 1996, s.25.

Część 3. Jakie są podejścia badawcze w naukach politycznych?

- **Teorie racjonalnego wyboru**
  - np. badanie zachowań wyborczych, zachowań organizacji międzynarodowych;
- **Podejście normatywne**
  - np. filozofia polityki, badanie idei i praw politycznych, oprac. programów reform;
- **Podejście interpretatywne** (Interpretatywizm, konstruktywizm)
  - np. badanie sposobów myślenia o zjawiskach i tekstach politycznych;
- **Podejście instytucjonalne** (Instytucjonalizm)
  - np. opisywanie instytucji politycznych i mechanizmów ich efektywnego działania;
- **Podejście historyczne**
  - np. ukazywanie genezy zjawisk i procesów historii politycznej
- **Podejście funkcjonalistyczne**
  - np. analiza decyzyjna, wyjaśnianie relacji wzajemnych elementów

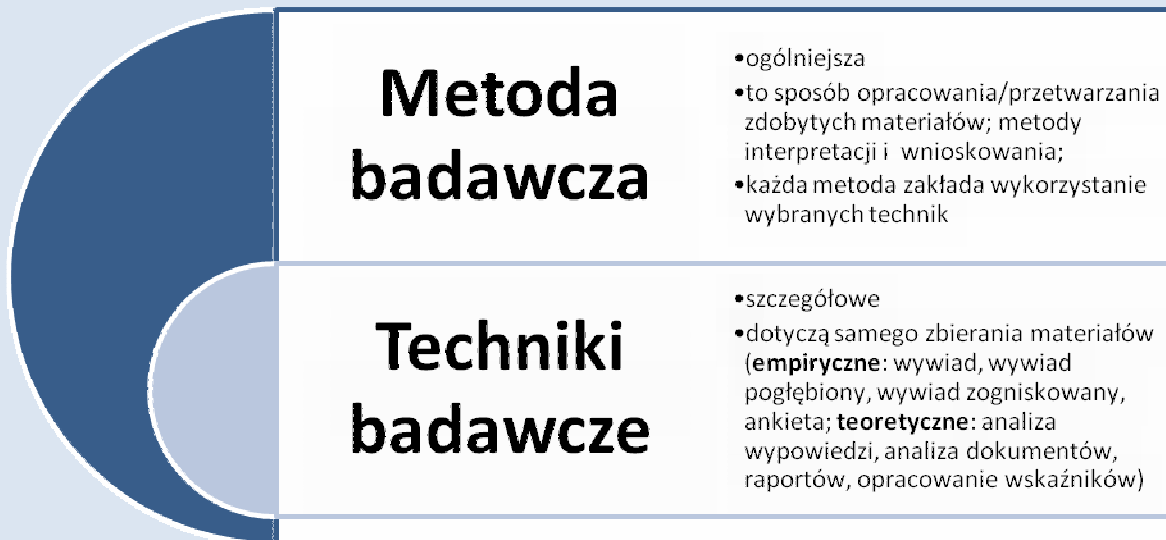
Zob. szerzej - podręcznik D. Marsh, G. Stoker, *Teorie i metody w naukach politycznych*, Wyd. UJ, Kraków 2006.

Na podstawie badań B. Krauz-Mozer, P. Ścigaj, P. Borowiec (UJ), prezentacja „Kim jesteś politologu?”, II Ogólnopolski Kongres Politologii, 19-21 IX 2012. (grupa ankietowanych: 299 pracowników nauki)

Część 4. Jakie są metody badawcze nauk politycznych?

Często myli się metody z technikami; rozróżnienie polega na tym, że:

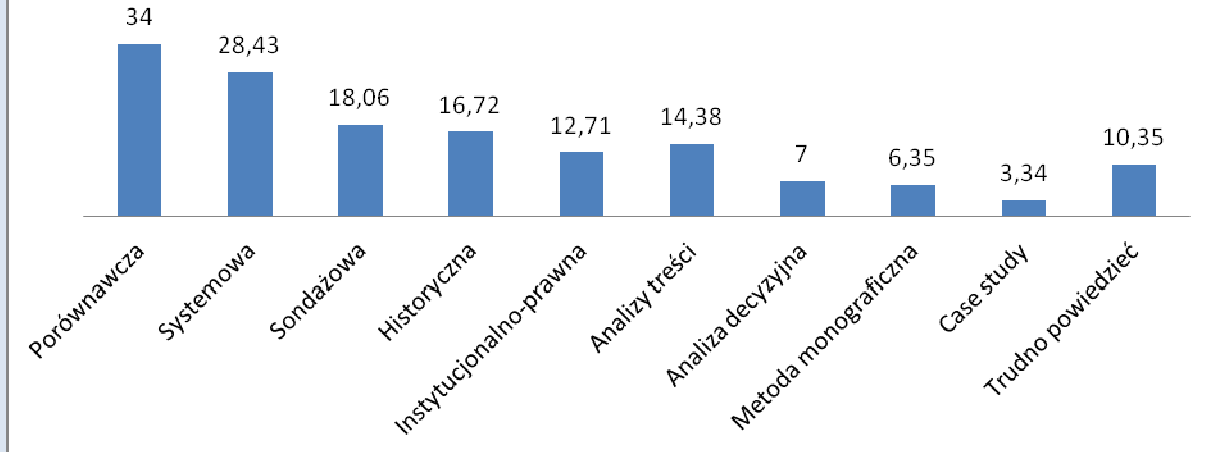

Przykłady metod:

- **Metoda porównawcza**
  - Praca dyplomowa przedstawia w kolejnych rozdziałach porównanie – wybranych przez autora - idei lub instytucji (ich zasad, metod działania, wpływu na otoczenie lub wybrany element) w celu zbadania / zdobycia wiedzy o - określonych przez autora - mechanizmach politycznych. Unika porównań nieadekwatnych (np. państwa z XVIII wieku z państwem XXI wieku);
- **Metoda systemowa**
  - Praca dyplomowa przedstawia analizę - określonego przez autora - przedmiotu badania, rozumianego jako powiązany zbiór elementów tj. *system* (np. polityczny, wyborczy, partyjny) poprzez badanie relacji tych elementów (np. władz, organów, urzędów, partii, państw), ich wpływu na siebie i otoczenie (np. na zachowania innych ludzi, urzędów, partii, państw);
- **Metoda historyczna**
  - Praca dyplomowa ukazuje genezę, przebieg i znaczenie – określonych przez autora – procesów historycznych/politycznych; wskazuje na relacje przyczynowo-skutkowe, porównuje źródła i opinie na temat wybranego przedmiotu analizy, wysuwa wnioski;
- **Metoda instytucjonalno-prawna**
  - Praca dyplomowa przedstawia w kolejnych rozdziałach analizę - wybranych przez autora - instytucji politycznych (np. ich założeń, funkcji, efektów działań, wpływu na zjawiska polityczne) w celu wyjaśnienia reguł i mechanizmów ich skutecznego /nieskutecznego funkcjonowania;
- **Metoda analizy treści**
  - Praca dyplomowa przedstawia studia nad - wybranymi przez autora – dokumentami specjalistycznymi (teksty prawne, polityczne, ideowe), w celu poznania i zobrazowania ich specyfiki i ukazania ich wpływu na wybrane procesy ideowe/polityczne;
- **Metoda analizy decyzyjnej**
  - Praca dyplomowa analizuje w sposób uporządkowany procesy podejmowania decyzji w - wybranych przez autora – instytucjach politycznych (lub sytuacjach), w celu określenia ich przyczyn, znaczenia oraz skutków dla określonych osób lub instytucji;
- **Metoda monograficzna**
  - Praca dyplomowa szeroko i wielopłaszczyznowo bada - wybraną przez autora - jednostkę analizy: przywódcę, grupę ludzi, instytucję – w zdefiniowanym kontekście, w celu ukazania istotnych - zdaniem autora – faktów i/lub procesów politycznych.

Metody badawcze w polskich naukach politycznych (w %)

Na podstawie badań B. Krauz-Mozer, P. Ścigaj, P. Borowiec (UJ), prezentacja „Kim jesteś politologu?“, II Ogólnopolski Kongres Politologii, 19-21 IX 2012. (grupa ankietowanych: 299 pracowników nauki)

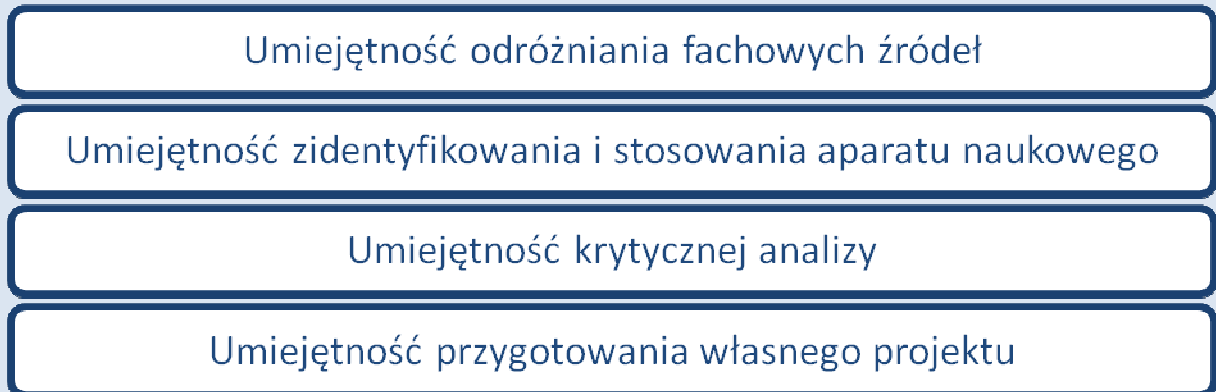
Przydatne pojęcia:

Pojęcie	Definicja
Fakt polityczny	przejaw procesów politycznych, związany z walką o zdobycie władzy, występujący wszędzie, gdzie mamy do czynienia z organizowaniem i sterowaniem w warunkach społecznych
Proces polityczny	przebieg regularnie po sobie następujących faktów politycznych pozostających ze sobą w związku przyczynowo-skutkowym
Uwarunkowania procesów politycznych	<ul style="list-style-type: none"> - osiągnięty stopień rozwoju społeczno-gospodarczego, dynamika rozwojowa - charakter współdziałania kraju z innymi krajami - rywalizacja ekonomiczna i społeczna z innymi krajami - program ugrupowań mających większość w parlamencie lub faktycznie sprawujących władzę - dojście do władzy innej partii lub grupy politycznej - osiągnięty stopień zorganizowania społeczeństwa - działalność partii „skrajnych”
Działanie polityczne	podejmowanie i realizacja decyzji politycznych, poprzez zorganizowane podmioty, wynikiem czego jest powstawanie określonych faktów politycznych i kształtowanie się określonych procesów politycznych.
Cechy działania politycznego	celowe, podejmowane z zamiarem wywołania określonych skutków politycznych, podejmowane w interesie wielkich grup społecznych, duży stopień instytucjonalizacji, wysoki poziom zorganizowania, konfliktowy charakter
Stosunki polityczne	wzajemne oddziaływania ludzi na siebie, wynikające ze sprawowania władzy politycznej.
Potrzeby polityczne	Relacja zależności pomiędzy pozycją społeczną i drogą życiową jednostek i grup oraz ich aktywnością polityczną i świadomością polityczną

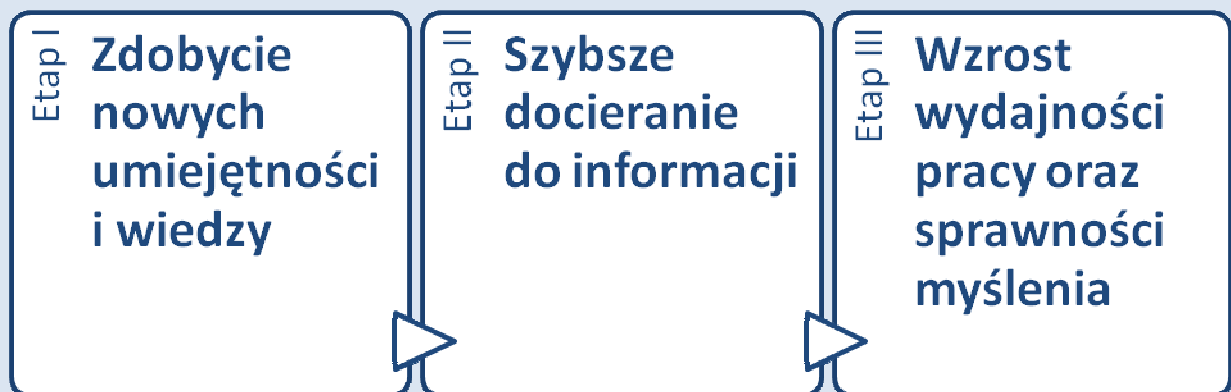
Opracowanie na podst. M. Chmaj, M. Żmigrodzki, *Wprowadzenie do teorii polityki*, Lublin 1996, s.23-58.

Część 5. Do czego jest przydatna znajomość metodologii?

Metodologia a rozwój umiejętności

Projekt badawczy i obiektywne korzyści

Jak zacząć projekt (np. pracy dyplomowej)?

Co może być przydatne? (dziennik; lista książek/tekstów do przeczytania; brudnopis; notatki...)

Część 6. Tok czynności badawczych

Rodzaje badań naukowych

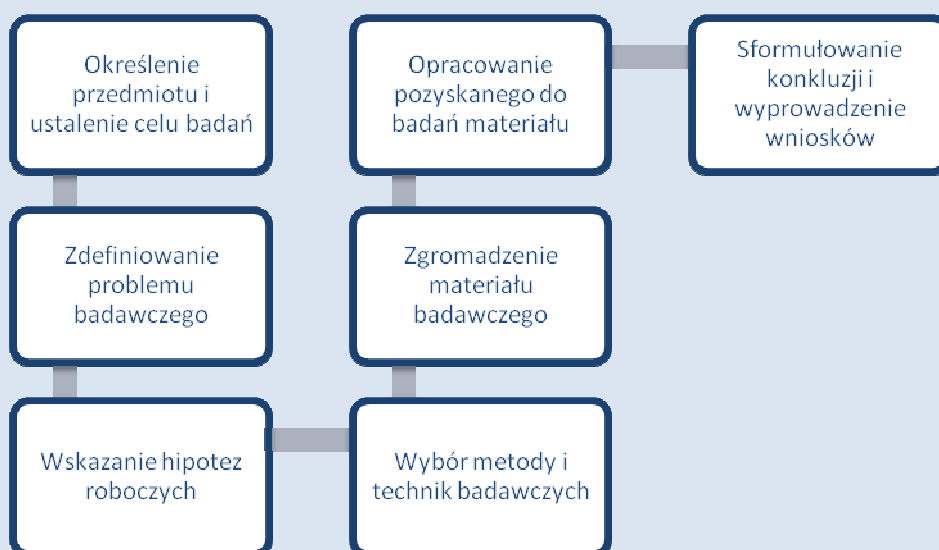

Pisanie prac licencjackich i magisterskich należy najczęściej do badań podstawowych, zwłaszcza w naukach humanistycznych i społecznych.

Wzorzec poznania naukowego wg Karla Poppera

Uproszczony schemat czynności badawczych

Opracowanie na podst. A. Chodubski, *Wstęp do badań politologicznych*, Gdańsk 2004, s.170.

Część 7. Konstrukcja pracy dyplomowej

Konstrukcja pracy to: wstęp, rozwinięcie i zakończenie + aneksy i koniecznie bibliografia

Co powinien zawierać wstęp?

1. Uzasadnienie wyboru tematu pracy

Tematyka winna dotyczyć którejś z dyscyplin nauk politycznych –temat musi być politologiczny. Owe dyscypliny to: *historia polityczna, teoria polityki, systemy polityczne, myśl polityczna, stosunki międzynarodowe, integracja europejska*. Praca może podejmować tematykę dyscyplin pokrewnych: socjologii polityki, psychologii polityki i filozofii polityki.

2. Przedmiot, cel i teza/hipoteza pracy

- o **przedmiot pracy** to czasem po prostu powtórzenie tytułu, choć nie zawsze. „Praca dotyczy...”
- o **cel** – „Celem jest analiza...”
- o **hipoteza** – „tezę tej pracy jest...” teza to punkt odniesienia dla całości pracy, to budowanie problemu badawczego. Problem badawczy jest częścią tezy - tym co trzeba zweryfikować. Wszystkie problemy pracy winny wiązać się z weryfikacją tezy. Niestety często brakuje tezy, teza nie może być oczywistą oczywistością. „Powyższa teza zostanie zweryfikowana w rozdziałach... w oparciu o...”.

3. Omówienie konstrukcji pracy – czyli co w tych rozdziałach jest, po kolei: przedmiot, cel i teza rozdziału 1 to... Przedmiot, cel i teza rozdziału 2 to..., przedmiot, cel i teza rozdziału 3 to... Czasem, by uniknąć powtórzeń, możemy napisać zamiast „teza”: „problematyka badawcza tego rozdziału dotyczy...”

4. Ograniczniki pracy – są to uwarunkowania piszącego, czasowe, przedmiotowe, źródłowe, warsztatowe. Jeśli nie ma ograniczników, recenzent może wysunąć zarzuty, że czegoś brakuje.

- o **Ogranicznik czasowy** – problematyka poruszana w pracy ma określony ramy czasowe (np. „Praca dotyczy polityki zagranicznej Polski, formułowanej w okresie 1945-1989”)
- o **Ogranicznik przedmiotowy** – czego i dlaczego nie poruszymy w pracy, zwłaszcza w głównym nurcie pracy (np. „praca nie dotyczy problemów współpracy PRL z organizacjami międzynarodowymi”), w nurtach pobocznych możemy poruszyć różne problemy, ale nie powinny one dominować nad nurtem głównym pracy.
- o **Ogranicznik źródłowy** – trudno napisać np. o roli służb specjalnych w Rosji, subkulturze kiboli, czy o szwedzkich neofaszystach – gdy nie posiadamy dostępu do źródeł lub nie znamy języka.
- o **Ogranicznik warsztatowy** – np. możemy pisać o problemach ekonomicznych, ale nie będzie to na pewno całościowa analiza ani główny wątek pracy, gdyż bronimy pracy politologicznej

5. Metody i techniki badawcze –trzeba uzasadnić dlaczego wybrana metoda analizy jest najlepsza do uzasadnienia obranej tezy, „Wybrałem tą metodę gdyż..”

6. Konwencja teoretyczna pracy – np. wykorzystanie teorii racjonalnego wyboru, instytucjonalizmu...

7. Ocena (ilościowa i jakościowa) źródeł – skrótowe uporządkowanie prac, dokumentacji, wydarzeń, dziedzin, stron internetowych, i wszystko to, co zainspirowało do pracy – prasa, rozmowa, audycje, Bóg, promotor, inne. Ponadto można napisać o tym, co jest na rynku, spoglądamy na źródła.

Część 8. Aparat naukowy pracy dyplomowej

Co to takiego?

Warsztat pracy naukowej, odróżniający projekt naukowy od np. artykułu w gazecie.

Na aparat naukowy składają się przede wszystkim:

- styl pisania i docierania do źródeł
- przypisy
- bibliografia
- opisy źródeł, grafiki, wykresów i tabel

Po co to wszystko?

Projekt musi być profesjonalny, czyli wiarygodny - i spełniać kryteria naukowości.

Przypisy – rodzaje:

- **Materialne – poszerzają wiedzę czytelnika**
  - **Źródłowy** – wskazujemy na źródło informacji, datę i miejsce wydania, Wydawnictwo
  - **Źródłowy rozszerzony** – dodajemy poglądy autora w pigułce; jest to bardziej ceniony rodzaj przypisu, wskazuje na pracę własną, podobnie jak tabela zbudowana na podstawie literatury. Pozwala to na większą przejrzystość.
  - **Odsyłający** – porównanie opinii tekstu głównego z opiniami innych autorów. Przypis wysoko oceniany, wskazuje na metodę pracy z materiałem, zastosowanie metody porównawczej. W ten sposób można porównać np. definicje, jeśli nie ma tego porównania w tekście głównym.
  - **Polemiczny** – uzasadnia własne stanowisko wobec poglądów innych autorów, może być też dyplomatyczną polemiką wobec recenzenta.
  - **Dygresyjny** – stwierdzenia dotyczące na ogół marginalnych spraw wobec tematu głównego, pozwala to uniknąć wszystkoizmu w głównym nurcie pracy.
- **Formalne – ułatwiają percepcję tekstu pracy**
  - **Informujemy o sposobie korzystania z publikacji** - autor jest menedżerem kwestii merytorycznych oraz konstrukcji swojej pracy / projektu
  - **Bibliograficzny** – opis źródeł, z których podano informację znajdujące się w tekście podstawowym – publikacje na ten temat na rynku etc.
  - **Terminologiczny** – tłumaczenie i interpretacja zawartych w tekście terminów specjalnych, pojęć czy zwrotów. Nie wolno zostawiać fragmentu obcojęzycznego bez tłumaczenia, tekst w języku obcym, w przypisie tłumaczenie, albo na odwrót – tłumaczenie w tekście głównym, w przypisie tekst oryginalny.

Przypisy w pracy dyplomowej - przykłady:

Teksty drukowane (zastosowano wymóg: czcionka Times New Roman, rozmiar 10)

Książka:

Inicjał imienia (np. J., J.J. lub J.-J.) Pełne Nazwisko, *Tytuł pracy kursywą*, tłum./przeł. Inicjał imienia i Nazwisko, Miejsce wydania Rok, s. x.

Prace pod redakcją:

Tytuł pracy kursywą, red. Inicjał imienia Nazwisko, tłum./przeł. Inicjał imienia i Nazwisko, Miejsce wydania, Rok, s. x.

Artykuły w pracach zbiorowych:

Inicjał imienia Nazwisko, *Tytuł pracy kursywą*, tłum./przeł. Inicjał imienia i Nazwisko, w: *Tytuł pracy kursywą*, red. Inicjał imienia Nazwisko, Miejsce wydania Rok, s. x.

Artykuły w czasopiśmie:

Inicjał imienia Nazwisko, *Tytuł pracy kursywą*, „Tytuł Czasopisma” rok nr x (xx), s. x.

Praca dyplomowa:

Inicjał imienia Nazwisko, *Tytuł pracy kursywą*, praca dyplomowa (magisterska, licencjacka, itp.) przygotowana w (nazwa instytucji) pod kierunkiem ..., Miejsce wydania Rok, s. x.

Akty normatywne:

Nazwa aktu z dnia dd.mm.rrrr, Miejsce publikacji np.: Dz.U. Nr xx poz. Xx. s. x.

Recenzje bez tytułu własnego:

Inicjał imienia nazwisko (rec.), dane tekstu recenzowanego wedle stosownego schematu opisu, „Tytuł Czasopisma” rok, nr x (xx), s. x.

Recenzje z tytułem własnym:

Inicjał imienia nazwisko (rec.), *Tytuł recenzji kursywą*, (dane tekstu recenzowanego wedle stosownego schematu opisu), „Tytuł Czasopisma” rok, nr x (xx), s. x.

Wywiady:

Inicjał imienia Nazwisko (w rozmowie z Inicjał imienia Nazwisko przeprowadzającego wywiad), *Tytuł wywiadu kursywą*, dane źródła wywiadu wedle stosownego schematu opisu.

Przedruki:

Inicjał imienia Nazwisko, *Tytuł pracy kursywą*, „Tytuł Czasopisma” rok, nr x (xx), s. x (przedruk za: ...).

Dokumenty elektroniczne

Strony internetowe/Teksty zwarte:

Inicjał imienia Nazwisko, *Tytuł pracy kursywą*, <http://www.strona.pl>, dostęp: xx.xx.xxxx r.

Artykuły w czasopiśmie internetowych:

Inicjał imienia Nazwisko, *Tytuł pracy kursywą*, „Tytuł Czasopisma” [online] rok, nr x (xx), s. x, <http://www.strona.pl>, dostęp: xx.xx.xxxx r.

Materiały audiowizualne

Komiks:

Inicjał imienia Nazwisko (scen.), Inicjał imienia Nazwisko (rys.), *Tytuł komiksu*, tłum./przeł. Inicjał imienia i Nazwisko, Miejsce wydania Rok, s. x.

Film:

Tytuł filmu kursywą, reż. Inicjał imienia Nazwisko, scen. Inicjał imienia Nazwisko (wg Inicjał imienia autora tekstu adaptowanego), wyst. Inicjały imion i nazwiska 2–3 głównych wykonawców, producent lub dystrybutor filmu, miejsce dystrybucji, rok dystrybucji.

Serial:

Tytuł serialu kursywą, sezon (numer cyfrą), reż. Inicjał imienia Nazwisko, scen. Inicjał imienia Nazwisko, wyst. Imiona i nazwiska 2-3 głównych wykonawców, producent lub dystrybutor serialu, rok dystrybucji.

Odcinek serialu:

Tytuł odcinka serialu kursywą, sezon (nr cyfrą), odc. (nr cyfrą), *Tytuł serialu kursywą*, sezon (numer cyfrą), reż. Inicjał imienia Nazwisko, scen. Inicjał imienia Nazwisko, wyst. imiona i nazwiska 2–3 głównych wykonawców, producent lub dystrybutor serialu, rok dystrybucji.

Płyta muzyczna:

Wykonawca (zespół, solista), *Tytuł płyty kursywą*, Wytwórnia, Rok wydania.

Płyta muzyczna – pojedynczy utwór:

Wykonawca (zespół, solista), *Tytuł utworu kursywą*, „Tytuł płyty”, Wytwórnia, Rok wydania.

Następstwo przypisów

Przypis nawiązujący do bezpośrednio poprzedzającego przypisu literaturowego:

Ibidem, s. x.

Przypis do występującego już wcześniej przypisu:

Inicjał imienia Nazwisko, *Pierwsze słowo/a tytułu kursywą...*, s. xx. (nie stosujemy *op.cit.*, tylko pierwsze wyrazy tytułu i ...).

Przypisy - skróty

W przypisach stosujemy skróty łacińskie:

vide – patrz.

ibidem – tamże.

idem – ten sam.

item – także.

confer (cf.) – porównaj

et al – i inni.

ut infra – jak niżej.

ut supra – jak wyżej.

passim – w różnych miejscach.

s.l. – w przypadku braku podanego miejsca wydania.

Źródło: Opracowanie na podstawie: Standardy Wydawnicze WDINP Uniwersytetu Warszawskiego.

Bibliografia

- Nazwiska autorów cytowanych przed imionami (odwrotnie niż w przypisach).
- W bibliografii powinny znaleźć się prace wykorzystane przez nas bezpośrednio, jak i te prace, które nas zainspirowały.
- NIE NUMERUJEMY BIBLIOGRAFII. Na ogół cytujemy całe książki, a nie ich rozdziały.

Struktura bibliografii

- materiały i dokumenty (akty prawa, traktaty, materiały konferencyjne, seminaryjne),
- publikacje zwarte (np. książki, prace pod redakcją; unikamy zwrotu „monografie”),
- artykuły,
- strony internetowe.

Część 9. Politologiczne miejsca w sieci

Towarzystwa badaczy:

Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych
Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych
Polskie Towarzystwo Marketingu Politycznego
Polskie Towarzystwo Geopolityczne

Popularne portale:

Nowa Politologia.pl, www.nowapolitologia.pl
Stosunki.pl – Miesięcznik poświęcony stosunkom międzynarodowym, www.stosunki.pl
Portal Spraw Zagranicznych, www.psz.pl
Polityka Globalna.pl, www.politykaglobalna.pl
Centrum Inicjatyw Międzynarodowych, www.centruminicjatyw.org
Geopolityka.net, www.geopolityka.net

Ośrodki badawcze i polskie think tanki (uwaga! często możliwości praktyk i staży):

Polskie Towarzystwo Geopolityczne, www.ptg.edu.pl (geopolityka, sprawy międzynarodowe)
Polski Instytut Spraw Międzynarodowych MSZ, www.pism.pl (UE i polska polityka zagraniczna)
Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa, www.osw.waw.pl (obszar b. bloku wschodniego)
Instytut Zachodni w Poznaniu, www.iz.poznan.pl (RFN, stosunki polsko-niemieckie)
Instytut Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie, www.iesw.lublin.pl (Polska-Wschód)
Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, www.isp.org.pl (społeczeństwo obywatelskie, demokracja)
Centrum im. Adama Smitha, www.smith.org.pl (gospodarka)
CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych, www.case-research.eu (polityki publiczne)
Centrum Europejskie „Natolin”, www.natolin.edu.pl (problemy UE, polska polityka zagraniczna)
Instytut Sobieskiego (współpracuje z PiS), www.sobieski.org.pl (infrastruktura, polityka gospodarcza)
Instytut Obywatelski (współpracuje z PO), www.instytutobywatelski.pl (debata publiczna, edukacja)
Centrum Daszyńskiego (współpracuje z SLD), <http://www.centrumdaszynskiego.org.pl/> (polityka)
Ośrodek Analiz Politologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, www.oapuw.pl (różne działy)
Ośrodek Myśli Politycznej w Krakowie, www.omp.org.pl (polska myśl. polit., historia, polityka zagr.)
Fundacja Batorego, Warszawa, www.batory.org.pl (problemy Europy Środkowo-Wschodniej)
Ośrodek Analiz Politologiczno-Prawnych, www.oapp.pl (analizy polityki krajowej)
Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową w Gdańsku, www.ibngr.edu.pl (gospodarka)
Forum Obywatelskiego Rozwoju (L. Balcerowicza), www.for.org.pl (gospodarka, społ. obywatelskie)
Centrum Stosunków Międzynarodowych w Warszawie, www.csm.org.pl (stosunki międzynarodowe)
Instytut Studiów Strategicznych w Krakowie, www.iss.krakow.pl (bezpieczeństwo międzynarodowe)
Instytut Kościuszki w Krakowie, www.ik.org.pl (integracja europejska)
Fundacja Pułaskiego w Warszawie, www.pulaski.pl (studia regionalne, polska polityka zagraniczna)
Kolegium Europy Wschodniej we Wrocławiu, www.kew.org.pl (relacje Polski z b. ZSRR)
Towarzystwo Klub Jagielloński w Krakowie, www.eksperci.kj.org.pl (myśl polityczna, samorząd)
Instytut Geopolityki w Częstochowie, www.geopolityka.czest.pl (idee geopolityczne, myśl geopolityczna)
Europejskie Centrum Analiz Geopolitycznych, www.geopolityka.org (jak wyżej)
Dolnośląski Ośrodek Studiów Strategicznych we Wrocławiu, www.doss.org.pl (bezpieczeństwo)
Centrum Analiz Energetycznych przy WSE w Krakowie, www.caewse.pl (polityka energetyczna)

Przydatne newslettery:

Forsal.pl (współpracuje z Dziennikiem-Gazetą Prawną); Money.pl; ObserwatorFinansowy.pl (eksperci NBP); Wyborcza.biz (współpracuje z Gazetą Wyborczą); StosunkiMiędzynarodowe.info (baza danych o państwach, przedruki artykułów z zagranicy)

Część 10. Stosunki międzynarodowe

Definicje stosunków międzynarodowych – trzy ujęcia popularne w literaturze SM	Przedmiot badań stosunków międzynarodowych
Dyplomatyczne relacje państw o znaczeniu strategicznym (<i>diplomatic-strategic relations of states</i>)	Kwestie wojny i pokoju, konflikt a współpraca
Procesy transgraniczne (<i>cross-border transactions</i>)	Polityczne, społeczne i ekonomiczne procesy – np. negocjacje, organizacje międzynarodowe
Badania nad procesami globalizacji (<i>globalization studies</i>)	Systemy społeczne, komunikacyjne, finansowe i transportowe, biznes międzynarodowy etc.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ch. Brown, K. Ainley (2009), *Understanding International Relations*, 4th Edition, New York: Palgrave Macmillan, s.1-3.

Zadanie badacza stosunków międzynarodowych (definicja oksfordzka):

Celem naukowej dyscypliny stosunków międzynarodowych (SM) jest zbadanie, w jaki sposób ludziom zapewnia się – bądź też nie zapewnia – takie podstawowe wartości, jak bezpieczeństwo, wolność, ład, sprawiedliwość i dobrobyt.

Źródło: R. Jackson, G. Sorensen, *Wprowadzenie do stosunków międzynarodowych. Teorie i kierunki badawcze*, Wydawnictwo UJ, Kraków 2006, s. XV-XVI (wstęp).

Materiał badawczy w analizie stosunków międzynarodowych

- Informacje i dane zamieszczane przez agendy rządowe i organizacje międzynarodowe
- Literatura przedmiotu (ogólna i specjalistyczna)
- Wywiady indywidualne i fokusowe oraz ich transkrypcje
- Strony www
- Nagrania telewizyjne: programów tv, wywiadów, wypowiedzi, relacji nt. wydarzeń
- Różne rodzaje dokumentów, książki, pamiętniki, czasopisma
- Dane z archiwów państwowych, internetowe archiwa prasowe
- Fotografie

Podstawowa literatura w zakresie stosunków międzynarodowych:

- podręcznik ogólny / międzynarodowe stosunki polityczne:

Globalizacja polityki światowej red. J. Baylis, S. Smith, Kraków 2009.

- podręcznik teoretyczny:

R. Jackson, G. Sorensen, *Wprowadzenie do stosunków międzynarodowych*, Kraków 2006.

- międzynarodowe stosunki gospodarcze:

P. Krugman, M. Obstfeld, *Ekonomia międzynarodowa* t.1 i t.2, Warszawa 2008.

J. Ravenhill, *Globalna ekonomia polityczna*, Kraków 2011.

- przedsiębiorstwa globalne:

A. Zorska, *Korporacje transnarodowe, Przemiany, oddziaływania, wyzwania*, Warszawa 2007.

- bezpieczeństwo międzynarodowe:

- J. Baylis (red.; et. al), *Strategia we współczesnym świecie*, Kraków 2009;
M. Kaczmarek, *Bezpieczeństwo energetyczne Unii Europejskiej*, Warszawa 2010.
R. Kuźniar, *Polityka i siła. Zarys studiów strategicznych*, Warszawa 2006.
P. Williams (red.), *Studia bezpieczeństwa*, Kraków 2012.
K. Żukrowska (red.), *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Przegląd aktualnego stanu*, Warszawa 2011,

- prawo międzynarodowe publiczne:

- M. Czapliński, A. Wyrozumska, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 2004,
M. Shaw, *Prawo międzynarodowe*, Warszawa 2006.
R. Bierzanek, J. Symonides, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 2004.

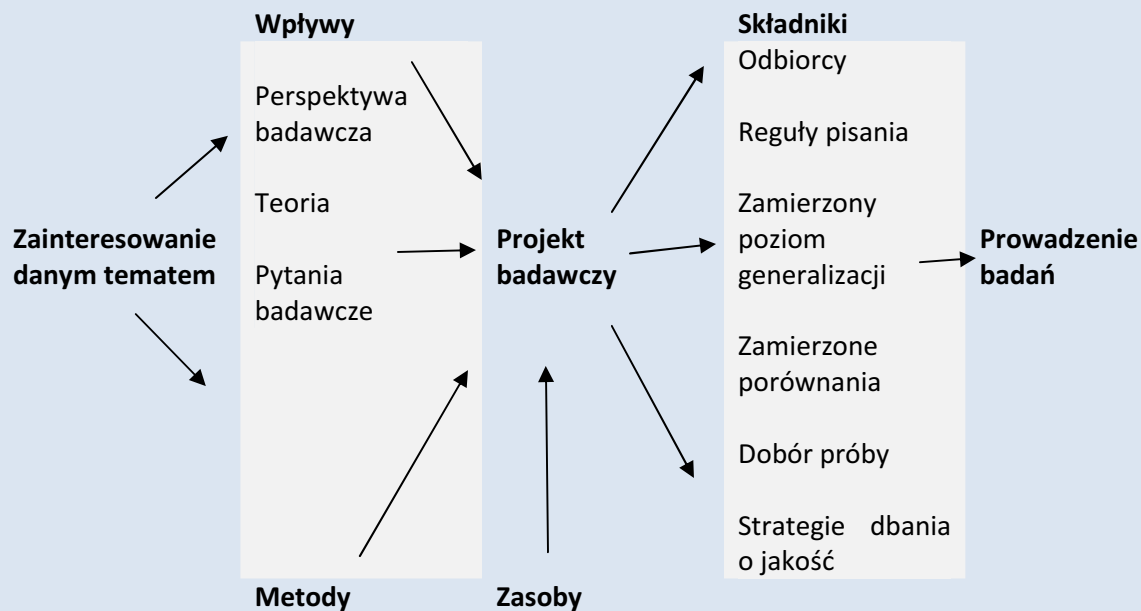
Czasopisma fachowe dostępne w Polsce (wybór):

- *Sprawy Międzynarodowe*, wyd. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (kwartalnik)
- *Polski Przegląd Dyplomatyczny*, wyd. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (kwartalnik)
- *Stosunki Międzynarodowe*, wyd. Instytut Stosunków Międzynarodowych UW (kwartalnik)
- *Rocznik Strategiczny*, wyd. Wydawnictwo Naukowe Scholar (rocznik)
- *Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego*, wyd. Dolnośląska Szkoła Wyższa (rocznik)
- *Studia Europejskie*, wyd. Centrum Europejskie UW (kwartalnik)
- *Nowa Europa. Przegląd Natoliński*, wyd. Centrum Europejskie "Natolin" (kwartalnik)
- *Przegląd Geopolityczny*, wyd. Instytut Geopolityki w Częstochowie (rocznik)
- *Przegląd Politologiczny*, wyd. Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UAM (kwartalnik)
- *Przegląd Zachodni*, wyd. Instytut Zachodni w Poznaniu (kwartalnik)
- *Politeja*, wyd. Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ (rocznik)
- *Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne*, Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych, Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK (kwartalnik)
- *Studia Polityczne*, wyd. Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk (półrocznik)
- *Rocznik Politologiczny*, wyd. Instytut Nauk Politycznych UJK (rocznik)
- *Gospodarka Narodowa*, wyd. Szkoła Główna Handlowa (miesięcznik/dwumiesięcznik)

Część 11. Zaliczenie zajęć – prezentacja własnego projektu badawczego

Mapa projektu badawczego

Por. U. Flick, Projektowanie badania jakościowego, PWN, Warszawa 2010, s.77.

Konspekt własnego projektu badawczego – zadanie zaliczeniowe

1. Wprowadzenie
2. Problem badawczy
  - a. Istniejąca literatura przedmiotu
  - b. Luki w badaniach
  - c. Zainteresowania badawcze
3. Cel badań
4. Pytania badawcze
5. Metody i procedury badawcze
  - a. Charakterystyka badań i wykazanie ich odpowiedniości dla badanego problemu
  - b. Strategia badawcza
  - c. Projekty badań
  - d. Metody zbierania danych
  - e. Metody analizy danych
  - f. Sposoby zapewniania jakości badań
6. Spodziewane rezultaty
7. Znaczenie, doniosłość, wartość praktyczna
8. Wstępne wyniki, wcześniejsze badania, doświadczenie badacza
9. Harmonogram prac (ew. budżet)
10. Bibliografia

Polskie
Towarzystwo
Geopolityczne

ISBN 978-83-931924-9-6